

BAB III

METODE PANALUNGTIKAN

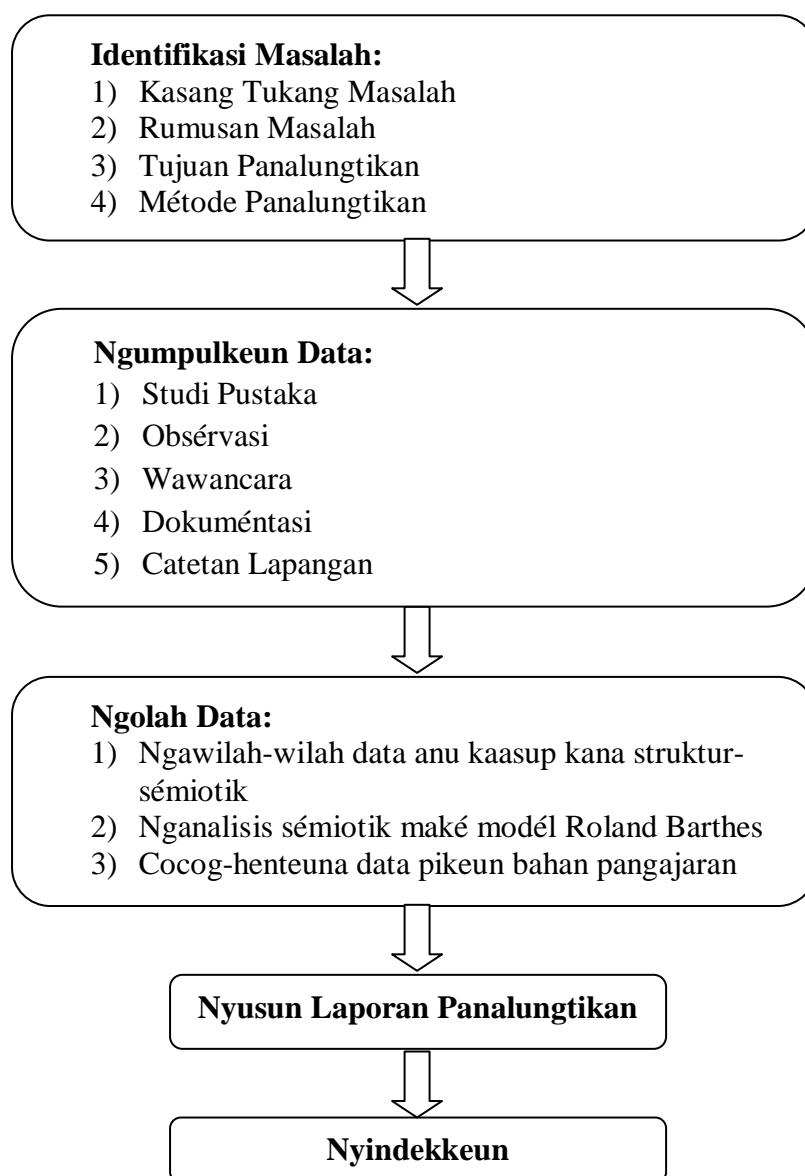
3.1 Désain Panalungtikan

Ieu panalungtikan kagolong kana panalungtikan kualitatif, kalayan pamarekan étnografi, maké métode déskriptif analitik. Métode panalungtikan digunakeun pikeun ngadéskripsikeun kaayaan kasenian angklung buncis, struktur kasenian angklung buncis, sémiotik anu aya dina kasenian angklung buncis, sarta matalikeun hasil panalungtikan ngeunaan kasenian angklung buncis kana bahan pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII.

Nurutkeun Nasution (1987, kc. 40) désain panalungtikan nya éta rarancang ngeunaan cara ngumpulkeun data jeung nganalisis data sangkan bisa dilaksanakeun sacara *ekonomis* jeung saluyu kana tujuan panalungtikan.

Nurutkeun Alwasilah (2009, kc. 92) desain panalungtikan dina pamarekan kualitatif boga karakteristik pokus kana kualitas panalungtikan (hakékat, ésénsi), tujuan pamahaman jeung déskripsi, ngumpulkeun datana sacara interviu, obsérvasi sarta panalungtikan salaku instrumén inti. Désain dina ieu panalungtikan ngawengku idéntifikasi masalah, ngumpulkeun data, ngolah data, nyusun laporan panalungtikan, jeung nyindekkeun. Désain panalungtikan di luhur diébréhkeun dina bagan dihandap.

Bagan 3.1
Désain panalungtikan

3.2 Partisipan jeung Tempat Panalungtikan

3.2.1 Partisipan

Partisipan nya éta objék anu dijadikeun narasumber dina ngumpulkeun data panalungtikan. Partisipan anu dijadikeun narasumber dina wawancara nya éta Pangéran Gumirat Barna Alam, Ibu Juita Djati Putri, Mang Djani Karjani, jeung Pa Endai Sabarai

Tita, 2015

KASENIAN ANGKLUNG BUNCIS DI KACAMATAN CIGUGUR KABUPATEN KUNINGAN PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA BAHASAN DI SMA KELAS XII

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Table 3.2
Data Narasumber

No	Poto/wasta	Tempat, ping gumelar	Agama	Atikan	Kalungguhan
1	 Pangéran Gumirat Barna Alam	Bandung, 23 Oktober 1964	Nurutkeun cara karuhun (Sunda wiwitan)	SMA	Wakil Pupuhu Adat anu neruskeun kapamingpinan Pangéran Djati Kusumah
2	 Juita Djati Putri	Kuningan, 26 Februari 1971	Nurutkeun cara karuhun (Sunda wiwitan)	-	Anak Pangéran Djati Kusumah
3	 Djani Karjani	Garut, 3 Juli 1963	Nurutkeun cara karuhun (Sunda wiwitan)	SMP	Widang kasenian atawa kria kasenian

Tita, 2015

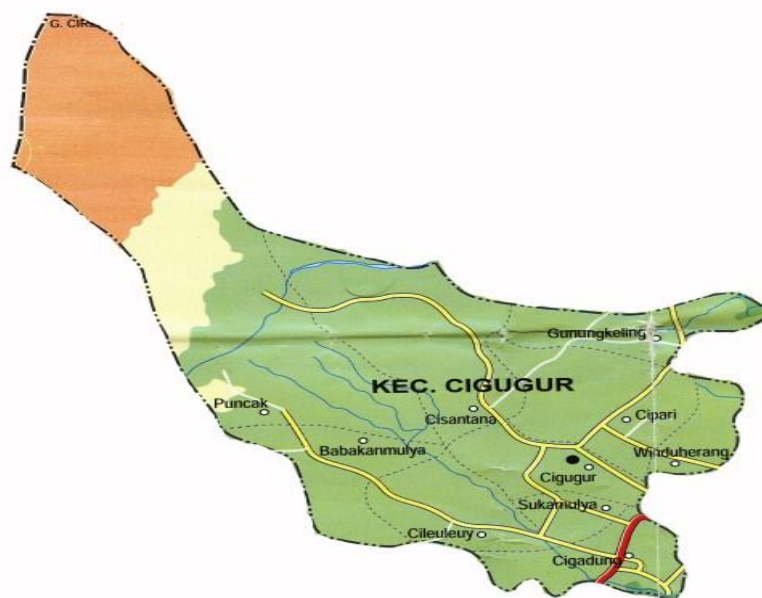
KASENIAN ANGKLUNG BUNCIS DI KACAMATAN CIGUGUR KABUPATEN KUNINGAN PIKEUN BAHAN
PANGAJARAN MACA BAHASAN DI SMA KELAS XII

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

4		Kuningan, 22 September 1961	Islam	S2	Kasi Kebudayaan dan Kesenian
	Endai Sabari				

3.2.2 Tempat Panalungtikan

Tempat panalungtikan mangrupa tempat anu di paké ku panalungtik pikeun ngayakeun hji panalungtikan. Ieu panalungtikan dilaksanakeun di kampung Wagé Kalurahan Cigugur Kacamatan Cigugur Kabupatén Kuningan. Sacara géografis Kalurahan Cigugur lokasina aya di beulah kidul Kota Kuningan jeung di beulah kalér gunung Ciremay. Sacara astronomis posisisna aya dina titik koordinat $05^{\circ}58'8''$ LS jeung $108^{\circ}27'15''$ BT. Sacara administratif wates Kalurahan Cigugur nya éta beulah kulon Kalurahan Cipari, beulah kalér Kalurahan Kuningan, beulah wétan Kalurahan Sukamulya, jeung beulah kidul Desa Cisantana. Jumlah penduduk Kalurahan Cigugur téh 7.067 jiwa. Jumlah lalaki aya 3.620 urang, awéwé aya 3.447 urang.

Gambar 3.1

Tita, 2015

KASENIAN ANGKLUNG BUNCIS DI KACAMATAN CIGUGUR KABUPATEN KUNINGAN PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA BAHASAN DI SMA KELAS XII

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Peta Kacamatan Cigugur

Alesan Kacamatan Cigugur Kabupatén Kuningan dijadikeun tempat panalungtikan nya éta:

- 1) ieu tempat mangrupa sumber informasi ngeunaan kasenian angklung buncis anu aya di Kabupatém Kuningan;
- 2) mimiti mekarna kasenian angklung buncis anu aya di Kabupatén Kuningan;
- 3) di ieu tempat biasana ieu kasenian dipintonkeun dina puncak upacara sérén taun anu diayakeun ku Paseban Tri Panca Tunggal.

3.3 Téknik Ngumpulkeun Data

3.3.1 Instrumén Panalungtikan

Instrumént panalungtikan nya éta alat anu dipake pikeun ngumpulkeun data dina panaluntikan (Basrowi, 2008, kc. 173). Panalungtik boga peran penting nya éta pikeun ngarencanakeun, ngumpulkeun data, nganalisis, nganafsirkeun data jeung nyieun laporan. Pikeun ngahontal tujuan panalungtikan, instrumént anu digunakeun dina ieu analungtikan, nya éta: kamera digital, *handycamp*, HP (*hand phone*), pedoman wawancara jeung catetan lapangan.

a. Kamera Digital

Kamera digital digunakeun pikeun ngadokumentasikeun poto dina prak-prakan kasenian angklung buncis di Kacamatan Cigugur Kabupatén Kuningan, sarta poto narasumber anu diwawancara;

b. *Handycamp*

Handycamp digunakeun pikeun ngarékam vidéo prak-prakan kasenian angklung buncis, sarta ngumpulkeun data dina prosés wawancara ka para seniman jeung aprésiator kasenian angklung buncis di Kacamatan Cigugur Kabupatén Kuningan;

c. Hp (*Handphone*)

Hp digunakeun dina prosés lumangsungna wawancara pikeun ngarekam sora narasumber.

d. Pedoman Wawancara

Tita, 2015

KASENIAN ANGKLUNG BUNCIS DI KACAMATAN CIGUGUR KABUPATÉN KUNINGAN PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA BAHASAN DI SMA KELAS XII

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Pedoman wawancara digunakeun pikeun ngawawancara para seniman kasenian angklung buncis jeung para inohong anu miboga peran penting dina kasenian angklung buncis di Kacamatan Cigugur Kabupatén Kuningan.

e. Catetan Lapangan

Catetan lapangan digunakeun ku panalungtik pikeun nyatet hal-hal anu kaalaman di lapangan. Catetan ieu mangrupa catetan-catetan singgét waktu panalungtikan. Satuluyna éta catetan dirobah jeung dilengkepan pikeun nyusun laporan panalungtikan.

3.3.2 Téknik Panalungtikan

a. Studi Pustaka

Studi pustaka dilakukeun ku cara niténan buku-buku jeung literatur-literatur séjén anu aya hubunganna jeung ieu panalungtikan.

b. Téknik Obsérvasi

Téknik obsérvasi nya éta teknik anu dilakukeun ku panalungtik pikeun ngarekam sagala kajadian atawa peristiwa dina kagiatan anu geus lumangsung. Panalungtikan dilakukeun sacara sistematis, ngeunaan naon anu rék ditalungtik, jeung dimana tempatna (Basrowi, 2008, kc. 99). Obsérvasi dilaksanakeun langsung ku cara niténan struktur-sémiotik nya éta asal-muasal, struktur (prak-prakan, tujuan, waktu, tempat, formasi, gerakan, lagu (syair) jeung busana) kasenian angklung buncis.

c. Téknik Wawancara

Téknik wawancara nya éta téknik anu dilakukeun ku nu ngawawancara (*interviewer*) salaku nu méré pertanyaan, jeung anu diwawancara (*interviewee*) salaku jalma anu méré jawaban (Basrowi 2008, kc. 127). Téknik wawancara digunakeun pikeun ngawawancara narasumber dina éta kasenian, hal-hal naon waé anu patali jeung kasenian angklung buncis.

d. Téknik Dokuméntasi

Téknik dokumentasi nya éta métode anu dipaké pikeun ngumpulkeun data anu ngahasilkeun catetan-catetan penting anu aya hubunganna jeung masalah anu rék ditalungtik, nepi ka ngahasilkeun data anu lengkep, sah, jeung lain data anu meunang ngira-ngira (Basrowi, 2008, kc. 158). Téknik dokuméntasi digunakeun

pikeun ngadokuméntasikeun kumaha prak-prakan panalungtikan, jeung ngadokuméntasikeun hal-hal nu ditalungtik dina kasenian angklung buncis.

e. Téknik Catetan Lapangan

Téknik catetan lapangan nya éta catetan anu mangrupa kotrétan anu eusina disingget, eusina mangrupa kekecapan anu penting (*kata kunci*), frasa, eusi tina hasil panalungtikan, gambaran, skétsa, sosiogram, diagram, jrrd (Moleong, 2012, kc. 208). Catetan lapangan diperlukeun ku panalungtik waktu ngayakeun hiji panalungtikan. Hal ieu dilakukeun lantaran miboga pungsi pikeun nyatet hal-hal anu katitén tina panalungtikan dilapangan, contona waé hal-hal anu kadéngé, kaambeu jeung bisa dirasakeun ku panalungtik.

Tabel 3.1
Kartu Wawancara

Data Informan	
Wasta	:
Tempat, ping gumelar	:
Umur	:
Agama	:
Atikan	:
Kalungguhan	:

Tabel 3.2
Daptar Pertanyaan dina Pedoman Wawancara

No	Rumusan	Pertanyaan
1	Kaayaan kasenian angklung buncis	<ul style="list-style-type: none"> - Naon alesana éta kasenian dingaranan kasenian angklung buncis? - Kumaha sajarah mimiti aya kasenian angklung buncis di Kacamatan Cigugur Kabupatén Kuningan?
2	Struktur kasenian angklung buncis	<ul style="list-style-type: none"> - Kumaha prak-prakan dina pintonan kasenian angklung buncis? - Naon tujuan kasenian angklung buncis dipintonkeun dina upacara sérén taun? - Iraha kasenian angklung buncis dipintonkeunna? - Dimana éta kasenian dipintonkeun? - Naon waé formasi dina pintonan kasenian angklung

Tita, 2015

KASENIAN ANGKLUNG BUNCIS DI KACAMATAN CIGUGUR KABUPATÉN KUNINGAN PIKEUN BAHAN PANGAJARAN MACA BAHASAN DI SMA KELAS XII

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

		buncis? - Gerakan naon waé anu aya dina kasnian angklung buncis di Cigugur? - Lagu (syair) naon waé anu dipintonkeun? - Naon wé waditra anu dipakéna? - Busana naon anu dipaké pikeun mintonna?
3	Maksud tina kasenian angklung buncis	- Naon maksud dina formasi kasenian angklung buncis? - Naon maksud dina gerakan kasenian angklung buncis? - Naon maksud dina waditra kasenian angklung buncis? - Naon maksud dina busana anu dipaké dina pintonan kasenian angklung buncis?

3.4 Analisis Data

Nurutkeun Bogdan (dina Basrowi, 2008, kc. 193) analisis data nya éta langkah pikeun ngumpulkeun data, ngawilah-wilah data, ngayakeun *sintesis*, néangan *kata kunci*, néangan naon anu penting, nyieun kacindekan.

Nurutkeun Seiddel (dina Baswori, 2008, kc. 192) analisis data kualitatif prosésna dijéntrékeun saperti dihandap.

- 1) Nyatet kajadian anu aya di lapangan nu mangrupa catetan lapangan, saterusna dibéré kodé sangkan data bisa dipaluruh.
- 2) Ngumpulkeun, ngawilah-wilah, ngaklasipikasikeun, ngasintésisikeun, nyieun *ikhtisar* jeung méré indéks.
- 3) Ngadéskripsikeun data tina hasil panalungtikan pikeun nimukeun hubunganna hasil data kana panalungtikan.

Data anu geus dikumpulkeun satuluyna dianalisis maké métode déskriptif analitik, pamarekan kualitatif, jeung stratégi étnografi . Anu diguar nya éta ngeunaan kaayaan kasenian angklung buncis, struktur kasenian angklung buncis, sémiotik anu nyampak dina kasenian angklung buncis, jeung kasenian angklung buncis pikeun rarancang pangajaran maca bahasan di SMA kelas XII.